

MAILLEGO-ITZAK

Izkuntza guztiak daukez maillego-itzak, "presta-muak", antxiñakoak naiz oraintsukoak.

Izen ori emoten dautsegu izkuntzaren barrutik ber-bea, dan lakoa edo pizkaren bat aldatuta artu barik, beste izkuntza batetik artzen dogunean. Esaterako "maillego-itza" euskeratik artu dogu, baiña "presta-mua" erderatik.

Arazo au argitu nai genduke idaz-lan labur onetan.

IZKUNTZA GUZTIAK

Asikeran argi ta garbi esan dagigun, izkuntza guz-tiak artzen dabezela maillego-itzak eta gaur egun lena-go baiño geiago, berba asko laterri-artean zabalduak diralako eta trebebidetakoak ugari erabilten diralako.

Inglesak berak, esaterako, euneko larogei baiño geiago erabilten dauz maillego-itzak, geienak latiñetik edo erroma-antzeko izkuntzetatik artuak.

GURE KONDAIRAN

Euskereak itz asko daukaz beste izkuntza batzutatik kondairan, urteen joanean, artuak, geuk uste dogun baiño asko geiago: Zelden itzak, latiñetik artuak, erro-ma-antzekoetetik artuak, arabiarrenak, bisigodoenak...

Baiña ez dagigun uste izan inglesaren besteko sen-dotasuna daukagula eta arek artu dauzan beste itz artu geinkezala. Ez. Euskerea il egingo litzake edo beste iz-kuntza baten euskalki biurtuko litzake.

Baiña aztertu dagigun gaurko egoerea.

KATXABA-ITZAK

Katxaba-itzak esaten dautsegu asko erabilten diran eta esangurarik ez dauken itzai, Erabilten ba'dira ez da bestetarako zalantzan gagozenezan laguntzeko katxaba lez baiño, esaterako "bueno" ainbeste bider esaten do-gunean.

Olako itz batzuk antxiñatik artuak ditu euskereak, esaterako "bien que", "sikeran be", "aunke sea", "o sea que" eta abar.

Olako itzak gaur be sartzen dira eta ain sarri erabil-ten diralako, euskereari bere antza kentzen dautsoe:

Zergaitik esaten da ainbeste bider "bale" eta ez "eder-to"? Zergaitik ainbeste "bueno" eta ez "ea ba-da" edo antzeko zerbait, "ederto" bera? Edo "igual", "Klaro", "Joe" "Hombre".

BEAR DIRANAK

Itz batzuk artu bearko dira gaur be, oso trebebide-koak diralako edo euren ordezkoa euskeratik sortzea gaitza dalako, esaterako "ozono". Baiña nok jakin zeintzuk diran artu bear diranak? Arazo gaitza da au eta euskerearen zaindi edo zaintzak onetan lan aundia egin bear leukee.

ARTU BEAR EZ DIRANAK

Euskereak beti artu dauz erderatik artu bear ez diran itzak, esaterako erriak "bentanea" esaten dau, ez iñoz be "puertea". Zergaitik? Antxiñako artzain-txabolak leiorik ez eukelako? Edo leio ta bentanea gauza bat bera ez diralako?

Eta asko dira olako itzak, euskeran itz jatorra izan eta erderatik artzen diranak.

EUSKERAZAINTZA'REN LANA

Azterketa oneik egiteko oso egokia da igaz Euske-razaintza egiten asitako lana: Euskaldun jatorrai entzun eta kutxatilla edo kasetetan artu alkar-izketak. Gero idatzi orri batzutan eta azterketa egin. Or ikusten da zeintzuk diran egokiro artutako itzak eta zeintzuk artu bear ez diranak. Orrelan lan aundi bat egin lei, euske-reak barrutik agertuta daukan arerio au alboratzeko.

Ba-ditu kutxatilletan artze orrek beste elburu batzuk be, baiña au ez da txikiena.

Alegindu gaitezan gure euskera ondo zaintzen, obe-tzen eta aberastuten.

OLAZAR' TAR MARTIN' EK